

om och på hvad sätt så nya hvitbetssockerfabriker, efter frihetsårens slut, som äldre sådana fabriker kunna eller böra åläggas särskild beskattning, samt för nästkommande Riksdag framställa det förslag i ämnet, hvartill en så beskaffad utredning kunnat föranleda.»

Häruti instämma Herrar *B. Meijer, A. J. Sandstedt, Anders Ericsson* samt *Per Nilsson* från Christianstads län.

2:o) af Herr *G. Bjerckander*: "Då jag biträdt Utskottets förslag att, med anledning af de väckta motionerna om beskattning af hvitbetssockerfabrikationen, till Kongl. Maj:t aflåta en underdånig skrifvelse för att få denna fråga vederbörligen utredd, så har jag deremot icke kunnat förena mig med majoriteten inom Utskottet derom, att på förhand uttala nödvändigheten af en sådan beskattning, ty dertill fordras hvarjehanda faktiska upplysningar, som för närvarande saknas. Sedan frågan nu för andra gången blifvit väckt, och vid förra riksdagen bifallen i Första Kammaren samt omfattad af en betydlig minoritet i den Andra, så lär den icke falla med mindre öfvertygande skäl mot densamma läggas i dagen. En kommande Riksdag kan sedermera med full sakkännedom fatta det beslut, som för det allmänna är nyttigast.

Om jag skulle hos Riksdagen vinna stöd för denna min uppfattning af saken, så bör Betänkandet till Utskottet återlemnas, för att få det omredigeradt i öfverensstämmelse härmed."

N:o 11.

Ank. till Riksd. Kansli d. 23 Mars 1868, kl. 12 midd.

Betänkande, i anledning af väckt motion om ändring i viss del af Kongl. Förordningen den 20 Juli 1861, angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 319), har Herr *C. F. Ridderstad* föreslagit ändring uti den del af § 3 punkt. 1 mom. 1 i nämnda Kongl. Förordning,

som innefattar närmare bestämmelse rörande den rätta mantals- och skattskrifningsorten.

Nyssberörda lagrum har följande lydelse: »En hvar skall mantals- och skattskrifvas der han har eller, i följd af sitt vistande, bör anses hafva sitt bo och hemvist. Härvid iakttages såväl att den, hvilken innehar fast egendom eller idkar rörelse inom särskilda mantalsskrifningsdistrikter, må sjelf bestämma och anmäla, på hvilketdera stället han bör mantalsskrifvas, som ock att den, hvilken till eller före nästa fardag kommer att flytta till annat mantalsskrifningsdistrikt för att öfvertaga gård, lägenhet eller rörelse eller för att inträda i utöfning af tjenstebefattning, bör der mantalsskrifvas tillika med de personer, som honom dit medfölja. hvadan han jemväl skall härom vid mantalsskrifningen i afflyttningsorten förete upplysning.»

I afseende härå har motionären anført, att rättigheten för den, hvilken innehar fast egendom eller idkar rörelse inom särskilda mantalsskrifningsdistrikter, att sjelf bestämma och anmäla, på hvilketdera stället han bör mantalsskrifvas, framkallat ett lika beklagligt som klandervärdt vingleri med mantalsskrifningen, enär, enligt hvad erfarenheten genom talrika exempel gifve vid handen, en del personer, med begagnande af denna sjelfbestämmelserätt, läto, i ändamål att undgå en högre kommunalbeskattning, mantalsskrifva sig å annan ort, än der de äro boende; Och då ett dylikt förhållande, som uppkommit med stöd af lagens egen bokstaf, icke öfverensstämde med en riktig uppfattning af medborgerliga pligter eller god ordning, samt upphäfvande af omförmälda, allmänt öfverklagade valfrihet således vore af behovet påkalladt, har motionären föreslagit, att af ofvanintagna § 3 punkt. 1 mom. 1 endast den del må kvarstå, som uppställer den allmänna grundsatsen, att enhvar skall mantals- och skattskrifvas der han har eller, i följd af sitt vistande, bör anses hafva sitt bo och hemvist, men att deremot allt hvad momentet i öfrigt innehåller må ur författningen utgå.

Hvad nu först beträffar den del af berörda moment, som föreskrifer, att den, hvilken till eller före nästa fardag kommer att flytta till annat mantalsskrifningsdistrikt för att öfvertaga gård, lägenhet eller rörelse eller för att inträda i utöfning af tjenstebefattning, bör der mantalsskrifvas tillika med de personer, som honom dit åtfölja; så enär det måste förutsättas, att sådan person under större delen af det år, för hvilket mantalsskrifningen eger rum, kommer att hafva sitt hemvist å den ort, dit han till eller före fardagen samma år flyttar, och denna person således bör, såsom författningen ock stadgar, i den ortens mantalslängd antecknas, har Utskottet destomindre ansett sig kunna tillstyrka någon ändring i denna del af mantalsskrifningsförordningen, som det utan tvifvel är lämpligt, att i densamma lemnas särskild anvisning om hvad i afseende å mantalsskrifningen skall iakttagas vid flyttning från ort till annan, och i öfrigt förordningens stadgande härom icke gerna kan vara stridande emot den ifrågavarande motionens eget syfte.

Hvad deremot angår de i motionen upptagna erinringar emot förordningens föreskrift i afseende å valfrihet vid mantalsskrifningsortens bestämmande för dem, som innehafva fast egendom eller idka rörelse inom särskilda mantalsskrifningsdistrikter, finnes den förordning angående mantals- och skattskrifningarne, som af Rikets vid 1859—1860 årens riksdag församlade Ständer antogs och till Kongl. Maj:t öfverlemnades, innehålla i motsvarande del ett föreslaget stadgande af följande lydelse: — — — — »Och må den, som inom särskilda mantalsskrifningsdistrikter har egendom eller idkar rörelse, utan att hufvudsakligen vistas på en och samma ort, sjelf bestämma och uppgifva, på hvilketdera stället han vill låta sig mantalsskrifvas.»

När frågan sedermera förekom hos Kongl. Maj:t, gafs genom Kongl. Förordningen den 20 Juli 1861 åt nyssberörda del af Rikets Ständers förslag den förändrade lydelse, som ofvanintagna § 3 punkt. 1 mom. 1 utvisar.

Denna af Kongl. Maj:t sålunda vidtagna förändring, hvarigenom förordnades, att den, som innehar fast egendom eller idkar rörelse inom särskilda mantalsskrifningsdistrikter, må sjelf bestämma och anmäla, på hvilketdera stället han *bör* mantalsskrifvas, afsåg antagligen icke att, med afvikande från den allmänna grundsatsen i fråga om mantalsskrifningsort, eller att en hvar skall mantalsskrifvas der han är boende, särskildt medgifva den, som innehade fastighet eller idkade rörelse inom särskilda mantalsskrifningsdistrikter någon ovilkorlig frihet att sjelf bestämma orten, der han kunde vilja i mantalsslängd blifva antecknad, utan endast att, till undanrödjande af den villrådighet, som möjligen skulle kunna understundom uppstå rörande en sådan persons rätta mantalsskrifningsort, öfverlemnå åt honom sjelf att anmäla, hvarest han det följande året komme att hafva sitt bo och hemvist, och följaktligen *borde*, i enlighet med nyssnämnda allmänna grundsats, mantals- och skattskrifvas.

Ehuru således någon giltig anledning icke torde förefinnas dertill, att den allmänna regeln rörande mantalsskrifningsorten icke skulle gälla äfven för den, som innehar fastighet eller idkar rörelse inom särskilda mantalsskrifningsdistrikter, har dock vid tillämpningen af oförmälda föreskrift den föreställning ganska allmänt vunnit insteg, att en sådan fastighetsinnehafvare eller rörelseidkare egde frihet att sjelf bestämma stället för sin mantalsskrifning, utan afseende å hvilken ort han är boende; och det har tillika visat sig, att myndigheter, hvilka det tillkommer att afgöra dylika frågor, olika uppfattat och tillämpat samma föreskrift.

De olägenheter, som obestriddigen framkallats af mantalsskrifningsförordningens nu ifrågavarande bestämmelse, synas Utskottet lämpligast kunna undanröjas derigenom, att den del af § 3 punkt. 1 mom. 1, som innefattar samma bestämmelse, utgår ur förordningen, helst den villrådighet, som någon gång kan uppstå i fråga om stället, hvarest den, som innehar fastighet eller idkar rörelse inom särskilda mantalsskrifningsdistrikter, rättligen bör anses boende och blifva mantalsskrifven,

bäst

bäst häfves genom utredning af förhållandet i hvarje sådant förekommande fall och genom det förfaringssätt, som i detta hänseende skall, med stöd af författningens grundsats rörande rätt mantalsskrifningsort, i allmänhet utbilda sig och göra sig gällande.

Utskottet, som alltså finner motionärens framställning om borttagande ur författningen af sistberörda särskilda föreskrift vara fullt befogad, får derföre hemställa, att motionen måtte på det sätt godkännas,

att Riksdagen ville besluta att hos Kongl. Maj:t göra underdånig framställning derom, att § 3 punkt. 1 mom. 1 i Kongl. Förordningen angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande den 20 Juli 1861 må erhålla följande lydelse: »En hvar skall mantals- och skattskrifvas der han har eller, i följd af sitt vistande, bör anses hafva sitt bo och hemvist. Härvid iakttages, att den, hvilken till eller före nästa fardag kommer att flytta till annat mantalsskrifningsdistrikt för att öfvertaga gård, lägenhet eller rörelse, eller för att inträda i utöfning af tjänstebefattning, bör der mantalsskrifvas tillika med de personer, som honom dit medfölja, hvadan han jemväl skall härom vid mantalsskrifningen i afflyttningsorten förete upplysning.»

Stockholm den 19 Mars 1868.

På Utskottets vägnar:

Alb. Ehrensvärd.

Reservationer:

1:o af Grefve *Ehrensvärd*;

2:o af Herrar *B. Meijer*, *W. Croneborg*, Grefve *H. A. Hamilton* och *J. Arrhenius*: »Då, såsom Utskottet i motiveringen visat, författningen, om den i sitt nuvarande skick tillämpas, lägger hinder i vägen för missbruk af rättighet
Bih. till Riksd. Prot. 1868. 5 Saml. 1 Afd. 8 Häft. 2

att välja mantalsskrifningsort, hafva vi icke ansett det af Utskottet framställda förslag till ändring af ifrågakarande författning vara af behovet påkalladt».

3:o af Herr G. Bjerkerander: »Den ändring i 3 § af Kongl. Förordningen om mantals- och skattskrifningen af den 20 Juli 1861, som Utskottet här föreslagit, har jag icke kunnat biträda, emedan jag anser den hvarken nödig eller nyttig.

Ifrågakarande § är, sådan den nu lyder, fullkomligt tydlig och klar: »*En hvar skall mantals- och skattskrifvas der han har eller, i följd af sitt vistande, bör anses hafva sitt bo och hemvist*». Detta är sjelfva grunden i författningen, och denna grund upphäfves ingalunda af de efterföljande orden, så lydande: »Härvid iakttages, såväl att den, hvilken innehar fast egendom eller idkar rörelse inom särskilda mantalsskrifningsdistrikter, må sjelf bestämma och anmäla, på hvilketdera stället han bör mantalsskrifvas, som ock att den, hvilken till eller före nästa fardag kommer att flytta till annat mantalsskrifningsdistrikt för att öfvertaga gård, lägenhet eller rörelse, eller för att inträda i utöfning af tjänstebefattning, bör der mantalskrifvas etc.»

Nu har man velat tolka orden: »*bestämma och anmäla*» så, som skulle en person hafva rättighet att, i strid med den föregående grundbestämmelsen, låta skattskrifva sig hvar som helst, utan att »*der hafva sitt bo och hemvist*», men man har dervid förbisett det lilla ordet »*bör*»; — tager man detta ord med i räkningen, så reducerar sig hela sjelfbestämmelsen endast dertill, att hvar och en endast har rättighet till att bestämma, hvarest han vill hafva sitt bo och hemvist, — en rättighet, som väl ingen menniska bör förmenas.

Den praxis man åberopar: att personer kunna bo på ett ställe, men vara mantalsskrifne på ett annat, för att undgå en högre beskattning, beror följaktligen på en öfverträdelse af en i sig sjelf tydlig författning, och sådant kan lagstiftaren icke hjälpa.

Skulle man nu slå in på den banan, att låta skattskrifningsförrättaren bestämma en persons hemvist och skattskrifningsort, så skulle detta kunna leda derhän, att denne tvingades att betala kommunalutskylder inom en komun der han icke vore bosatt, hvilket vore stridande såväl emot författningen som den allmänna rättskänslan.

Obestridligt måste det väl alltid vara, att, i fråga om vistelseort, ingen är meru kompetent att derom bestämma, än personen sjelf som är i fråga, synnerligast då detta gäller en kommande tid, och då äro också de klandrade orden »*bestämma och anmäla*» på sin rätta plats, och suppleras ingalunda på ett nöjaktigt sätt af Utskottets förändrade redaktion; åtminstone är den i min tanke icke af behovet påkallad.

Att städerna, hvars representanter ifra för denna förändring, någon gång kunna gå miste om en inkomst, derigenom att personer, som äro mantalsskrifne på

landet, tidtals vistas inom dessa samhällen, tror jag i rikt mått ersättes genom den förtjenst i öfrigt, som kommer dem till godo genom hyror och lefnadskostnader, och de äro följaktligen på det hela ingalunda lidande.

På nu anförda skäl vill jag förorda afslag på Utskottets förslag».

I denna reservation instämma Herrar *Anders Ericsson* och *Per Nilsson* från Christianstads län.

Herr *Hallenborg* tillkännagaf att han, till följd af erhållen ledighet från riksdagsgörömlen, icke öfvervarit ärendets behandling i Utskottet.
